

FAKAMATALAGA MŌ MATUA

Fakamālōlo faka-vaitaimi, Hē Kaufakatahia ma hē toe taliāgia o he tamaiti ākoga mai he itū mālō ma he ākoga a te mālo

Kua fakailoa aloakia atu e te ākoga ko tau tamaiti kua fakāmlolo mō he vaitaimi pe fakamālōlo-faka-vaitaimi. Ko te laupepa tenei e kavatu ai ni fakamatalaga mō koe. E mafai foki koe ke kikila agai ki te kātoaga o te tulāfono ma nā takiala fakaagai ki te kavekehea mai i te ākoga mō he vaitaimi, fakamālōlo faka-vaitaimi, e hē kaufakatahi, ma hē toe taliāgia, hona avanoa mai te puleākoga.

Kafai tau tamaiti kua feagai mani vāega ke akoakogia ai ia mai te ākoga, e mata i ēi ni o lagona hēmautū pe ita ki te ākoga pe ko tau tamaiti. E tatau koe ke hapoti ki tau tamaiti e tuha pea pe ko heā, pe fotou koe kite ākoga ke fakahala tau tamaiti.

E tāua lahi ke lagonagia nā itū e lua o te tala ma gālulue ma te ākoga ma tau tamaiti ke toe fano tau tamaiti ki te ākoga.

Fakatotoka

Talanoa ki tau tamaiti ki te mea kua tutupu

Mafaufau ma mātau mālie na uiga mahani o tau tamaiti oi talanoa ai ki te puleākoga

Fakamālōlo faka-vaitaimi: Nā fakafehili māhani

Ko hea te fakamālōlo faka-vaitaimi?

Ko te fakamālōlo faka-vaitaimi, ko he fakauigaga mō te kavekehe aloakia o he tamaiti ākoga, mai te ākoga e te puleākoga mō he leva e fuafua e te Komiti o ākoga ia lātou fono fakapitoa mō na tamaiti e fakamālōlo-faka-vaitaimi. I te fono a te Komiti o ākoga, e mafai ke ono fai ni a lātou fakaikuga agai ki te:

- » kavekehe o te fakamālōlo faka-vaitaimi ke heai ni ona fakatapulā, pe
- » kavekehe o te fakamālōlo faka-vaitaimi kae, e iei na fakatapulā e fakatino, pe
- » fakaopoopo te fakamālōlo faka-vaitaimi ma totoka na fakatapulā e fakatino, pe
- » hē kaufakatahia pe hē toe taliāgia.

E ono mafai ke fakamālōlo faka-vaitaimi he tamaiti ākoga ona ai na holi e ia he tulāfono ma te ākoga?

E hē mafai e te puleākoga ke teki lava kua fakamālōlo faka-vaitaimi he tamaiti ākoga ona ai na holi e ia he tulāfono a te ākoga pe ona ai e hē lelei te amio. Ko te puleākoga e tatau ke onoono ma mātau malie e ia na vāega kehekehe uma o he holigā tulafono ma kua fakamaliegia ia ko nā vāega ienei e tatau ai ke fakaiku ki te fakamālōlo faka-vaitaimi o te tamaiti ākoga.

Ko te puleākoga e tatau ke fakapāleni kae he fakaitūkau tana mātau.

Ko ai te ia mafaia oi fakamālōlo faka-vaitaimi he tamaiti ākoga?

Ko te tamaiti ākoga, e mafai oi oti ke fakamālōlo faka-vaitaimi e te puleākoga o te ākoga, pe he hui kua filifili aloakia e te Komiti o te ākoga ke ia taukavea na tiute o te puleākoga (**Vāega 80(1) o te Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**).

Ko nia ni māfuaga- e ono fakamālōlo faka-vaitaimi ai he tamaiti ākoga?

Ko te puleākoga e tatau ke fakamaliegia i luga o ni māfuaga a tatau ve:

- » ko nā uiga hē pūlea o he tamaiti (uiga mātuiā) ko he tūlaga e fakapopolegia pe he fakatakitakiga e fakapokepoke ki iē tahi tamaiti i te ākoga (**Vāega 80(1)(a) o te Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**), pe
- » ko te fakaauau pea o na uiga hē pūlea ko he tahi tulaga tenei e fakapopolegia, pe hē fakatakitakiga e fakapokepoke ki iē tahi tamaiti i te ākoga (**Vāega 80(1)(a) o te Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**), pe
- » ona ai ko te hē mautonu o nā uiga fakaali, e ono mafai te tamaiti ākoga, pe ko nā tahi tamaiti ākoga e hikomia fakatahi i te ākoga ke āfaina lahi lele kafai ko tau tamaiti ākoga e e hē fakamālōlo (**Vāega 80(1)(b) o te Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**), pe

E mafai ke fakahala ki te fakamālōlō-faka-vaitaimi o he tamaiti fokotahi kae, ko tētahi tamaiti e kehe tana fakahalaga mō he 'holigā tulāfono' e tahi?

Kafai ka fakahala e te puleākoga te tamaiti ākoga, ko te puleākoga e tatau ke kikila totoka ki na fakamāoniga venā ma na tahi vāega uma lele a aofia i te holigā tulāfono a te tamaiti, ke ono fakamālōlō-faka-vaitaimi ai. Ni tamaiti ākoga tokalua e ono mafai ke foliga vēia e tai tutuha a laua fakatinoga ite piliota o te holigā tulāfono, kae kafai ka tuku ki te kātoatoaga o te mātau a te puleākoga, e talafeagai ai ke kikila tautokatahi lava ki na fakatinoga a nā tamaiti.

Kafai ko taku tamaiti na fakamālōlō faka-vaitaimi, ko hea la te ka hohoko mai?

Ko te Komiti lautele a te ākoga (pe he tamā-komiti a tenei Komiti lautele) e tatau ke fono ke fakatalatalanoa ai te fakamālōlō-faka-vaitaimi i loto o he leva e hē ova ake i te fitu aho āoga. E hē mafai e tau tamaiti ke toe auai ki na ākoga vaganā kua fai te fakaikuga a te Komiti ākoga. E ono manakomia tau tamaiti ke auai ki na fehoahoaniga fakapitoa mai te ākoga i loto o te vaitau e fakamālōlō ai (**Vāega 80(3) o te Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**). E mafai e tau tamaiti ke auai ki na vahega pe ni vahega fakapitoa a te ākoga i loto o te piliota e fakamālōlō faka-vaitaimi ai, kafai te mātau e talohaga ki te puleākoga ma e kikila te puleākoga e talafeagai (**Vāega 80(3) o te Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**).

Ākoakoga ma Koleniga 2020. E avanoa lava te mātau ke talohaga ki te ākoga ki ni fehoahoaniga mō tau tamaiti ke mafai ai e ia ke fakafetaui na matākupu fakapatino mō ana koohi pe ko nā hukega.

E mafai e te mātau ke talohaga ki te ākoga pe ko te Matāeke o ākoga mō he kopi o na Tulāfono o te Akoākoga (Kavekehea, Fakamālōlō faka-vaitaimi, He kaufakatahi, He toe taliagia)1999. Ko nā tulāfono kua tuku aloakia atu ite tuātahi i te vāteatea a te Matāeke o Ākoākoga i te: <https://education.govt.nz/school/managing-and-supporting-students/student-behaviour-help-and-guidance/stand-downs-suspensions-exclusions-and-expulsions-guidelines/appendices/appendix-2-education-rules-1999/>

Ko na tulāfono iēnei eiei ai na fakamātalaga auiilili agai ki te Kavekehea ma te fakamālōlō faka-vaitaimi o he tamaiti ākoga.

Ko nia ni vāega e tatau ke ko iloa agai ki te fono a te Komiti a te ākoga?

Ko te fono mō te fakamālōlō faka-vaitaimi e tatau ke fakatino i loto o he piliota e hē ova ake ite fitu o aho (pe i loto o he hefulu o aho-faka-te-kalena, kafai te fakamālōlō na fakatino i loto o he piliota e tuha mō te fitu o aho ākoga i te fakaikuga o te temi) (**Vāega 81(5) o te Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**). Ko te puleākoga e ia fakailoa aloakia atu nā mātau i he tuhi ki te taimi ma te koga e fakatinoa ai te fonotaga. E tatau ke lafo atu e te puleākoga, e 48 itula i mua mai (before) o te fakatinoa ote fono na pepa ienei:

- » Na fakamātalaga agai ki na fekuikuiakiga i loto o nā fono e uiga mō te fakamālōlō faka-vaitaimi.¹
- » He kopi o te lipoti a te puleākoga ki te Komiti lauaitele a te ākoga agai ki te fakamālōlō faka-vaitaimi.

- » Na kopi o ni tahi tuhituhiga agai ki te fakamālōlō faka-vaitaimi iē e tatau ke fakailoa aloakia i tenei fonotaga.
- » Ko na vāega kehekehe o te fakamālōlō faka-vaitaimi e tatau ke māua aloakia e te Komiti (**Vāega 81(1) o te Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**) ma nia lava na fakaikuga o iēnei vāega kehekehe.

E mafai koe ma tau tamaiti pe koai lava e fia auai, ke kaufakatahi ki tenei fonotaga ma e mafai ho hē tino o koutou ke tautala i te taimi o te fono. Taumafai ke peleni nā tala e kē fia fakaleoa kae ko heki pa ki te taimi o te fono (**Vāega 85 o te Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**).

E vēfea ona fano au ki tēnei fonotaga?

Ko nā fonotaga vēnei e māhani lava fai mata-ki-te-mata kae kafai koe e avanoa, e mafai ke tālohaga ki te Komiti lauaitele ke fono i luga o na laina telefoni pe ko na meli i luga ote vāteatea, ve ko te skype. Ko tau tāloahaga ke fai te fono i luga ote telefoni pe hea lava te auala kua fakatalohagagia, e tatau ke tuhi aloakia ki te Komiti i te taimi lava kua ke iloa ai ko tau tamaiti kua fakamālōlō faka-vaitaimi - imeli pe ko he text.

Te Komiti e mafai ke fakahei tau tālohaga kafai e tuai maua e lātou (fkt e maua ite aho lava e fai ai te fono) pe e iei na lave o te ākoga tau tekinolote ke mafai ai ke fono ai koutou.

Ko heā te tutupu i tēnei fonotaga?

E maua i kinei te lipoti a te puleākoga. Ko kinei la e fakaavanoa atu ai e te Komiti ke foki ake ni tahi fakamātalaga kie iē mō he lātou kikilaga agai ki te lātou fakaikuga. E vēna ona mafai e tau tamaiti pe koai lava ni tino e kē kavea, ke foki ni tahi fakamātalaga ke ono fehoahoani ai ki te Komiti i te lātou tonu. Fakamōlemōle ke mātau, ko nā Komiti venei e māhani fia fakafetaui ki te tamaiti ke maua ni ana fakamātalaga agai ki tana itū.

Kafai kua māea uma lele te mātau ma te fakatalanoa o na vāega kehekehe o te faakamālōlō² ko ki latou iē e hē ni hui o te Komiti e tatau ke tulaki(ei ieia te puleākoga),³ vaganā kua ieia he fakatagaga mai te Komiti ke nonofo pea. Oi fai loa te fakaikuga a te Komiti agai ki te fakamālōlō.⁴

Ko te fakaikuga e tatau ke fai ma te fakamāoni kātoatoa ma e gatahi, e heai he fakaitūkau pe he fakailogatino. Ko to na uiga, ko te fono e tatau ke kui i he auala:

- » ko nā itū uma e lua e fakalagonagia
- » na itū uma e totoka, ma hē ieia ni fakaataataga o ni a lātou fakaikuga
- » na itū uma e hē taumulimuli ki ni taki pe ni polihi
- » te Komiti e mātau totoka lava e lātou na vāega tāua/talafeagai
- » te Komiti e ki lātou kuia ni auala ke fakatalafeagai ai te lātou fakaikuga, ke hē fakaitūkau kae fai fuafua ki na fakamāoniga
- » na fakatātiaga o na tulāfono ke mulimuli taki kieia.

¹ E fakauau pea te fonotaga e tuha pe hē mafai koe ke auai.

² E ono mafai ai ke fakavanoa te fakafehiligiā o ni fakamāoniga fou e fakahula i loto o te fonotaga e te Komiti, ko te mātau e tatau ke talohaga kie iē maua he tamā mālōlōga kae ke kikila ai koe ki na fakamāoniga fou ienei.

³ Ko te puleākoga ko he hui o te Komiti, kae e fakatapulā ona tiute iēnei i te taimi ka fai ai te fakaikuga a te Komiti pe he tonu vefea te ka fai.

⁴ E tuha pe takugutu atu e te Komiti te lātou tonu-fakaiku ite taimi o te fono, kae e tuhi aloakia atu foki agai ki tenei tonu ma nā mafuāga na ono pa ai ki tēna fakaikuga.

Ka māea te fonotaga, e mafai ke taliu taku tamaiti ki te ākoga?

Kafai e kavekehe te fakamālōlō faka-vaitaimi kae heai ni ona fakatapulā, **IOE**.

Kafai e kavekehe te fakamālōlō faka-vaitaimi kae eiei ni ona fakatapulā talafeagai, **IOE**.

Kafai te fakamālōlō-faka-vāitaimi e fakaauau mō he pilota talafeagai, **TE TAMAITI ĀOGA E TALIU KI TE ĀKOGA KAFAI KUA FAKAMALIEGIA NA VAGANĀ PE KO TE PILIOTA E FAKAUAI AI TE FAKAMĀLŌLŌ KUA UMATIA (PE KO HEA LAVA TE MUAMUA)**.

Kafai tau tamaiti e hē faka-kaufakatahia pe hē toe taliagia, **HEAI**

Ko te toe taliu o tau tamaiti ki te ākoga. E lahi na ākoga e tofū peleni mō te taliu atu ki loto o nā polokalame a te ākoga o nā tamaiti na fakahala. E mafai e te mātua ke fehoahoani i te:

- » galulue fakatahi ma te ākoga
- » malilie ki he peleni fakamua
- » hiaki pe holoholo lelei te peleni
- » ke fakaauau te galulue fakatahi venā te fetufaaki ma te āoga.

Hē kaufakatahia ma Hē Toe Taliagia: Na fakafehili mahani

Hea te tutupu kafai taku tamaiti kua hē kaufakatahia (kafai ko i lalo ote 16 tauhaga)?

- » Kua hē toe mafai lava e tau tamaiti ke toe taliu ki te ākoga na hē-kaufakatahia mai ai.
- » Te puleākoga e taumafai ke hokotaki ma fakatotoka e ia he tahi ākoga ke fano kie i tau tamaiti i loto o he 10 aho ākoga (**Vāega 81(7) ote Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**).
- » E tatau ke taku āloakia e te puleākoga ki te Matāeke o Ākoakoga kafai ko heki lehitatala lava ki he tahi ākoga i tua ake o te 10 aho ākoga kua tākua.
- » Kafai e hē mafai e te puleākoga oi hokotaki he tahi ākoga, te Matāeke o Ākoga e fehoahoani atu ke hakili he tahi ākoga ma tau tamaiti ke lehitatala ai (**Vāega 82(1-4) ote Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**). E tatau ke haofia e koe te mātua ko na fekuikuikiga ienei e ono mafai ke mataloa.
- » Pe e mafai foki lava te mātua ke lehitatala tau tamaiti ki he tahi ākoga. I te vaitaimi e hē toe taliagia ai tau tamaiti, ko nā Komiti o nā tahi ākoga a te mālō e ono mumuhu ke lehitatala tau tamaiti ia lātou ākoga (**Vāega 87(2) o te Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**). (E mafai foki e te Matāeke ke fakatonu na tahi ākoga a te mālō ke lehitatala he tamaiti koi fakafeagai ma te fakahalaga e vē ko te hē kaufakatahi.)

Ko heā te tutupu kafai ko te fakamālōlō e fakaopoopoa?

E hē mafai e tau tamaiti ke auai ki te ākoga i te pilota e fakaopoopoa ai to na fakamālōlō, vaganā e fakatalohaga ki te puleākoga ma e ia kitea ko tau talohaga e talafeagai (**Vāega 80(3) o te Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**).

E tatau ke fakamaliegia e tau tamaiti nā vāega na fakatapulā ia e te Komiti (ke fehoahoani ai ki te taliu atu o tau tamaiti ki te ākoga). E kavatu āloakia e te ākoga te polokalame tau ākoakoga e patino lava mō tau tamaiti (**Vāega 84(2) ote Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**). Kafai ko te fakamālōlōga o tau tamaiti e fakaopoopoa mō he pilota e ova ake ite fa vaiaho, ko te tūlaga o ana taumafai e mōnita ma kikila e te puleākoga, ma, e ia lipotia ki te Komiti ia lātou fonotaga mahani. E mōmōli aloakia atu hau kopi o nā lipoti uma a te puleākoga.

Kafai na tonu i te Komiti ko tau tamaiti e tatau ke ieii ni fakatāpulā talafeagai ki tana fakamālōlōga, kae, e heki fakatinoa uma na vāega ienei, ko te puleākoga la ka talohaga ke toe fono te Komiti (**Vāega 81(3) ote Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**).

Ko te fono tenei ke toe ieii ai he tahi kikilaga ma te Komiti e mulimuli lava ki na taki nae fakatātia mō te fonotaga muamua.

Heā te tutupu kafai taku tamaiti kua hē toe taliagia (kafai ko i lalo ote 16 tauhaga)?

- » E hē mafai e tau tamaiti ke toe taliu ki te ākoga na hē toe taliagia mai ai.
- » E hē fakamāloha te puleākoga ke hokotaga ki ni tahi ākoga ke lehitatala ai tau tamaiti, kae e tatau lava ke hokotaki ki te Matāeke o Ākoga, atonu koi fia fakaauau ana ākoga.
- » Kafai tau tamaiti nae hē toe taliagia mai tana ākoga, na Komiti o na tahi ākoga a te mālō e ono mumuhu ke lehitatala tau tamaiti (**Vāega 87(2) o te Tulāfono Fakapitoa mō Ākoakoga ma Koleniga 2020**). Kae, e mafai e te Matāeke ke fehoahoani ite hakiliga o he tahi ākoga mā tau tamaiti. E mafai foki e te Matāeke ke fakatonu na tahi ākoga a te mālō ke alofagia ko te lehitatala a he tamaiti koi fakafeagai ma te fakahalaga e vē ko te hē toe taliagia.
- » Pe e mafai foki lava te mātua ke lehitatala tau tamaiti ki he tahi ākoga. Ei nā ākoga lava te aiā pe talia pe heai o he tamaiti na heki toe taliagia mai he tahi ākoga.

Ko heā te aogā o na tulāfono tukufakatahi mō nā kavekehe, fakamālōlō ma hē kaufakatahia o nā tamaiti?

Ko te mafuaga pe ko te aogā o na tulāfono tukufakatahi ko te:

- » fakamautinoa ko na cases tautokatahi e olo gatahi ma nā taki o te natural justice
- » e fakataataa ni tautali kehekehe mō na itūkāiga vāega valevale o te mātuiā
- » fakataigole te fakalavelave ki te auai o he tamaiti ki te ākoga
- » fakamāloha te taliu o te tamaiti ākoga, kafai kua talafeagai ai.

E maua mai fea ni fehoahoaniga pe ni fautuaga kafai e manakomia?

Student Rights Service

This service is run by Wellington Community Law Centre (wclc)

PO Box 24005, Wellington 6142
Tel: 04 499 2928

Email: info@wclc.org.nz
Web: www.wclc.org.nz/our-services/the-student-rights-service/

Address:
Level 2, 15 Dixon St
Wellington

Te Awa Kairangi
Level 2, 59 Queens Drive
Hutt Valley

Youth Law Aotearoa

Telefoni: 0800 884 529
Imeli: nzyouthlaw@gmail.com
Tuātuhi i te vāteatea: www.youthlaw.co.nz

Komehina mō tamaiti

PO Box 5610, Ueligitone 6145
Tel: 0800 2244 53
Imeli: advice@occ.org.nz
Tuātuhi ote vāteatea: www.occ.org.nz

Ofiha fakapitoa ote tulāfono mō komiuniti

Tuātuhi i te vāteatea: www.communitylaw.org.nz

Citizens Advice Bureau

Telefoni: 0800 367 222
Tuātuhi i te vāteatea: www.cab.org.nz

Ke venā ona mafaufau ki na uho e mahani lelei kiei tau tamaiti, ma ono mafai ke fai ma leo o tau tamaiti, he fakatakitakiga, ve ko he, faiākoga fakapitoa mō tāfaoga, faiākoga fakatakitaki pe he Faufautua fakapitoa mō Tamaiti.

Ke mātau: e hili atu ke hē hakili fehoahoani ki he tino e faigaluega ite ākoga, na komiti a te ākoga pe he faufautua fakapitoa a te ākoga, auā e ono hē mafai ke fai ma leo otau tamaitiiti.

MATĀKE O ĀKOAKOGA

www.education.govt.nz

Tai Tokerau	Telefoni: 09 436 8900	Imeli: enquiries.whangarei@education.govt.nz
Auckland	Telefoni: 09 632 9400	Imeli: enquiries.auckland@education.govt.nz
Waikato	Telefoni: 07 850 8880	Imeli: enquiries.hamilton@education.govt.nz
Bay of Plenty/Waiariki	Telefoni: 07 349 7399	Imeli: enquiries.BoP-Waiariki@education.govt.nz
Hawke's Bay/Tairāwhiti	Telefoni: 06 833 6730	Imeli: enquiries.napier@education.govt.nz
Taranaki, Whanganui, Manawatu	Telefoni: 06 349 6300	Imeli: enquiries.wanganui@education.govt.nz
Wellington area	Telefoni: 04 463 8699	Imeli: enquiries.lowerhutt@education.govt.nz
Nelson, Marlborough, West Coast area	Telefoni: 03 546 3470	Imeli: enquiries.nelson@education.govt.nz
Canterbury	Telefoni: 03 378 7300	Imeli: enquiries.christchurch@education.govt.nz
Otago/Southland	Telefoni: 03 471 5200	Imeli: enquiries.dunedin@education.govt.nz

E mafai foki koe ke fakafehotaki ki te:

Ofiha o Aiā Tatau

Telefoni: 0800 496 877
Imeli: infoline@hrc.co.nz
Meli pukupuku: 0210 236 4253
Tuātuhi i te vāteatea: www.hrc.co.nz

Ofiha o te Loia Fakapitoa

PO Box 10152, Ueligitone 6143
Telefoni ke fehokotaki kiei mō Niuhila kātoa
Telefoni: 0800 802 602

Ofiha o faitioga

Imeli: info@ombudsmen.parliament.nz
Tuātuhi i te vāteatea: www.ombudsmen.parliament.nz